

ki so imeli še bližje od g. ravnatelja Bežka na zborovanje, pa jih ni bilo. Odujajte se samim sebi!

Referati.

Kot prvi referent je nastopil tov. Šilih: „Stanje in gibanje učiteljskih v zadnjih letih.“ Referat je bil programatičnega značaja. Podal nam je poleg splošnega stanja in gibanja jugoslovanskega učiteljskega naraščaja tudi podrobno sliko položaja učiteljskega naraščaja v Gorici, Ljubljani in v Mariboru. (Iz Celovca ni prejel poročila!) Referat nam podaja osemletno sliko gibanja. Priobčimo ga v Učiteljskem vestniku „Učit. Tov.“

K referatu so bile sprejete soglasno sledeče resolucije:

Učiteljski naraščaj, zbran na III. shodu jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. julija v Mestnem domu v Ljubljani, pozivlje:

1. učiteljski naraščaj, da deluje tudi vbodoče v isti smeri in na istih temeljih, kakor smo delovali skupno do sedaj;

2. pozivlje še nadalje učiteljstvo vseh jugoslovanskih kronovin, da se tudi nadalje zanima za razvoj svojega naraščaja z isto verno in požrtvovalnostjo, kakor se je pričelo zanimati zanj prav v zadnjem času.

3. Učiteljske organizacije se pozivljejo, da vplivajo na učiteljska ravnanja, da ta puščajo svobodnejšo roko učiteljskemu naraščaju pri vzgoji in izobrazbi; vodstvo učiteljsva pa se pozivlje, da skrbí za to, da se učiteljski naraščaj vsaj o tehničnem ustroju naših organizacij temeljito pouči.

4. „Učiteljski sklad“ nam je smatrati za važen faktor vsega učiteljskega gibanja, ki omogočuje samoizobrazbo in gibanje učiteljskega naraščaja, prirejanje shodov učiteljskih abiturientov in ki ima služiti za podlago zasnovanju glasila učiteljskega in učiteljskega naraščaja s programatično točko, informiranje in razmotrivanje programatičnih točk naprednega učiteljstva in informativne organizacijske razprave in razprave strogo stanovskih zadev, oziroma izdajanja brošur, ki imajo to nalogo!

Nato je nastopil tov. Deprato (Hrvat iz Kastve), ki je imel dodatni referat k prvemu „O stanju in gibanju hrvaških učiteljskih.“ — Tudi ta referat priobčimo v celoti v „Učit. Tov.“

K temu referatu je bila sprejeta sledeča resolucija, ki jo je stavil hrvaški tovariš Dubrovič:

Učiteljski naraščaj zbran na III. shodu jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. julija v Mestnem domu v Ljubljani, pozivlje vse merodajne faktorje, da delujejo na premostitev hrvaškega učiteljskega iz Kastva v Pulj ali Opatovo.

Burno pozdravljena je nato referirala tovarišica Anica Črnagojeva o temi „Ellen Key — učiteljica.“ Njen referat je bil globoko zamišljen, temeljit in popolnoma ugotovljen v dušo pisateljice. — Priobči ga „Učit. Tov.“ ali „Popotnik.“

Nato je referiral temperamentno in temeljito tov. Goms i iz Maribora o temi „O ljudski izobrazbi izven šole.“ — Nam je referat tudi objavljen.

Kot zaključni referat je bila nato razprava tov. Dekvala: Bistvo in vzgoja volje. — Referat bo priobčen v „Popotniku“.

Sklep.

Nato povzame besedo tov. Šilih, ki zaključno krasno uspeli shod s sledečimi besedami:

S tem je dnevni red izčrpan.

Ob sklepu današnjega, tako dobro uspelega zborovanja se v imenu jugoslovanskih učiteljskih abiturientov in abiturientk prav presrečno zahvaljujem gospodom govornikom in zastopnikom korporacij, ki so pozdravili naše zborovanje.

Zahvaljujem se naprednemu učiteljstvu, ki nas je posetilo v tako obilnem številu ter s tem dokazalo, da hoče svoj naraščaj sprejeti v svoje vrste in ga podpirati v delu.

Zahvaljujem se slavnemu naprednemu občinstvu, ki je prispelo na naš sestanek in s tem pokazalo zanimanje za razvoj učiteljskega stanu.

Hvala tudi vsem tovarišem in tovarišicam, ki so se v tako sijajnem številu odzvali pozivu „Priprav. odbora“.

Končno se zahvaljujem tudi na tem mestu vsem učiteljskim društvom, ki so omogočila z gmotnimi žrtvami ta sestanek.

Današnje zborovanje je dokazalo, da je v vrstah naraščaja obilo moči, ki so pripravljene bojevati boj, ki ga bije napredno učiteljstvo že toliko časa. In baš v času, ko je pritisk od vseh strani najhujši, je naše gibanje in množenje tem krepkejš, in ni je več sile, ki bi mogla zatreti ta odpor, ki se je rodil v vrstah naraščaja.

S tem zaključujem III. shod jugoslovanskih učiteljskih abiturientov in abiturientk in vabim cenjeno občinstvo zvečer na zabavni večer na vrtu Narodnega doma.

Slike shoda

priobči „Slovenski Ilustrovani Tednik“.

Popoldne.

Tekom popoldneva so si udeleženci in udeleženke ogledali zanimivosti Ljubljane, med temi tudi Učiteljsko tiskarno.

Veselica.

Ob osmih je bila napovedana abiturientska veselica na prostornem vrtu Narodnega doma. Natančnega vzporeda ni bilo naznanjenega; tega nam je žal! Naj bi bil svet čital, česa se lotijo naši učiteljski in naj bi bil prišel in slišal, kaj mu nudijo in kako mojstrsko proizvajajo mojstrska dela. Kar dva orkestra so postavili ti ljudje na noge! Pa taka, da se lahko merita z vsakim drugim, enakoštevilnim orkestrom.

S „Sokolsko koračnico“ je otvoril ljubljanski orkester pod vodstvom tov. Bračka večer in iz te koračnice mu je vel sokolski duh, ki je prežemal igralce. Da, z vsem svojim nastopom in postopanjem so pokazali ti mladi ljudje, da se dobro zavedajo boja, ki ga jim bo treba bojevati, da pa se ne strašijo ne nasprotstva, ne ovir, pač pa da hočejo s sokolsko silo razširjati nauk resnice in pravice — napredka in prosvete.

Sokolski koračnici je sledila velika slavnostna overtura. Proizvajal jo je goriški orkester. „Velika slavnostna overtura“ — visokodoneče ime in — odkrito povem — malo nezaupljivo sem pričakoval proizvajanja te overture. Toda ko sem zrl na taktirko dirigentovo, sem videl takoj pri prvih taktih, da vodi orkester mojster, ki mu je taktirka čarobna palica, s katero hipnotizuje godce, da jih ima v popolni oblasti, da jim sugestuje svoje ideje, svoja čuvstva, da proizvajajo ves orkester kot organična celota to in tako, kar in kakor mu navdihni dirigent. Nezaupljivost me je minila takoj, in gromovit aplavz je ob sklepu pričal, da je goriški orkester očaral občinstvo.

Takoj sem poizvedoval — kdo je ta dirigent, in rekli so mi, da je to goriški abiturient tov. Koršič. — Čestitam, tov. Koršič! Ne morem se spuščati v podrobnosti vsega programa in navajati vseh vrlin, ki so jih pokazali naši mladi sobojevalci, in popisati vseh užikov, ki so jih nam nudili ta večer. V zboru „Na dan“ nas je očaroval solist Čaharija iz Gorice s svojim polnim, zvonkim, dobro izolanim glasom. Vilharjevega „Mornarja“ sem že mnogokrat slišal od različnih pevcev, tudi od Betteta, in prav na tega me je spominjal tov. Mihelčič, ko ga je pel pri veselici. Mihelčič ima imeniten glas in mislim, da se zaveda tega, pa da ga bo vedel porabiti prav!

Da pa je imelo navzoče občinstvo več naslaja, so uvrstili med vzpored tudi dve solo-točki, ki jih je proizvajal na cello s pravo virtuozičnostjo in z vsemi finesami tov. Bračko. Igral je romanco in melodijo od neznanega mi avtorja.

Vršila se je točka za točko; sedaj je nastopal goriški, sedaj ljubljanski orkester v skladbah, kakršne so Hoffmannove pripovedke in Tannhäuser in vse so se izvršile v popolno zadoščenje občinstva. Aplavza in odobravanja ni hotelo biti konca ne kraja.

Vse pa je nadkriljevala „Ogrska rapso-dija“, ki jo je proizvajal na gosli tov. Sancin iz Gorice! Obsežen vrt Narodnega doma je bil skoro poln občinstva in med odmori se je čulo od te množice glasno govorjenje, smejanje in vrvenje. A med Sancinovo igro je nastala smrtina tihota. Zdelo se mi je, da je utihnilo tudi šuštenje košatih lip in da je celo vetrič ponehal za čas igre, da ne bi motil s svojim šumenjem med listi užitka, ki smo ga imeli ob čarobnih glasovih, prihajajočih iz Sancinovih gosli! To vam je umetnik po božji volji! — Trebalo bi drugega peresa, ki bi moglo popisati to virtuožno goslanje! Ta čista intonacija, ta spretnost, ta sigurnost, s katero je Sancin obvladoval svoj lok; ti zvoki, ki so mu vrel sedaj zuboreče, sedaj šepetajoče, pa zopet z vso silo — čisto, kot angelški glasovi iz njegovih gosli, piccicato, flageolet, vse tisto vrvenje gori in doli po strunah do najvišjih leg, njegovi čisti dvo-glasi — vsega tega ni mogoče popisati. Sancin je mlad — a velik umetnik — on je virtuozi. Samoobsebi je umetno, da je žel navdušeno priznanje — moral je dati še eno točko!

Po končanem vzporedu se je razvila prosta zabava, šaljiva pošta, prodaja cvetic in kolkov v korist Družbe sv. C. in M. ter ples. Ob tej priliki so se prodajale tudi razglednice s podobo „učiteljskega prvoboritelja“ — E. Gangla. Te razglednice so založili abiturientje sami, pa so jih tudi razpečali ta večer skoro vse!

Skratka: Bil je lep večer, izvršil se je v vsestransko zadovoljnost, donesel je, dasi ni bilo vstopnine — 153 K čistega preostanka. Udeležilo se ga je mnogobrojno občinstvo, da je bil vrt — kakor — sem že omenil — skoro poln. Zastopani so bili skoro vsi sloji človeške družbe. Celo ravnatelj Bežek iz Gorice je prišel s svojimi gojenci in je tudi — s ponosom — prisostvoval njihovim proizvajanjem. Ta mož razume drugače svoj posel kot odgovalec bodočih učiteljev, kakor ga pa ra-

zumejo drugi. Ljubljanskega ravnatelja namreč ni bilo niti k predavanjem niti na večer ni prišel k abiturientski veselici! Pa tudi profesorjev ni bilo niti — enega! Razumemo se, gospodje! Namesto, da bi ostali v stiku s svojimi bivšimi gojenci, namesto, da bi jim stali tudi nadalje ob strani, jih navduševali za vse dobro, lepo in pravo, namesto da bi se radovali na dejstvu, da so gojili poleg svojih študij še v obilni meri tudi glasbo, namesto da bi se naslajali na proizvajanjih, s katerimi so delali čast sebi in vsemu učiteljskemu stanu — ste jih pustili same, ker — veje sedaj slučajno tak veter na Kranjskem, ker ste se — zbal! Toda vprašamo vas — kakšne pojme o vaši močatosti pa naj imajo vaši gojenci, ako vidijo, da se ne upate med nje na nedolžno veselico, ker bi to nekaterim osebom morda ne bilo ljubo? Izognili ste se morda majhnim zameram, a opustili ste svojo dolžnost, zbal! ste se. A to ni — močato! Toda zlic temu je bil lep večer!

Abiturientom ljublj. učiteljskega iz l. 1902.

Dogovorno z nekaterimi tovariši vabim vse tedanje sošolce k 10letnici naše mature. Vzporod je sledeči: 1. V torek, dne 6. avgusta, ob 8 uri zvečer sestanek v hotelu „Lloyd“ v Ljubljani. 2. V sredo jutraj odhod z gorenjskim vlakom v Vintgar in na Bled. Več podrobnosti v torek zvečer pri sestanku. — Kdor se namerava udeležiti desetletnice, naj mi blagovoli javiti po dopisnici.

Vinko E.,
Moste pri Ljubljani.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na stajerskem.

(Konec.)

Zatem je prišla na razgovor knjižnica mariborskih učiteljskih, o katerem predmetu se je vnela dolga in živahna debata. Posegli so vanjo tov. Požegar, Rismal, Robnik, Flerč, Gnus, Cvetko, Brinar i. dr. ter je bil končno sprejet predlog, da se pogovorijo tovariši Rismal, Muzek, Lešnik in Požegar osebno z učiteljskimi ter se dovoli letni prispevek 50 K, a Zveza vztraja pri svojih popolnoma upravičenih zahtevah.

Glede dopisa družbe za „Haftpflicht-Versicherung“ se sklene, da ji ne pristopi Zveza kot taka, ampak se naj obrne družba na posamezna okr. učit. društva.

Sedaj je prišla na vrsto preporna točka — predlogi — ki je provzročila precej viharja. A nič ne de, vihar ozračje čisti, tak vihar pa bistri tudi duhove, le osebni bi ne smeli postajati ter bi morali biti zmerni v izražanju. Vsak udeleženec ima pravico govoriti, dolžnost drugih pa je, da mu te pravice ne kratijo, temveč pazno poslušajo njega razmotrivanja ter ga potem event. stvarno pobijejo. Predlog, ki je provzročil toliko razburjenja, je bil ta o uvedbi pasivne resistance. Po dolgi in, kakor že omenjeno, burni debati, v katero je poseglo kakih 20 tovarišev, je bil predlog odklonjen. Ker se je v debati o tem predlogu preresetalo že mnogo, kar je spadalo v predavanje tov. Potočnika „Kam plovemo, tovariši?“ ter je ta predmet provzročil toliko razburjenja, je tov. Potočnik odstopil od svojega predavanja.

Izmed nadaljnjih predlogov so bili sprejeti sledeči:

1. Zveza naj stori z „Lehrerbundom“ skupno korake za razlastitev zemljišč za šolske namene.

2. Zveza naj izda statistiko prenapolnjenih šol in jo predloži dež. šol. svetu, da ta v razbremenjenosti učnih oseb potrebne ukrene. (Okrajna uč. društva naj izdelajo to za svoje okraje ter pošljejo potem Zvezi. Prosimo, storite to čimprej.)

3. Zveza naj posreduje, da bodo vsa avstr. učiteljska društva potrebne ukrenila, da se nihče ne sprejme na učiteljska pred dovršenim 15. letom svoje starosti in ako ni dokončal s povoljnim uspehom štirih učnih let gimnazije, realke ali meščanske šole ter se naj odpro vrata učiteljem tudi na vseučilišča.

4. Zveza naj ukrene vse potrebno, da se med učiteljstvom in gojenci moškega ter gojenkami ženskih učiteljskih v Mariboru goji čim ožji stik. Nadalje skrbí, da dobe gojenci in gojenke 4. letnika „Učit. Tovariša“ brezplačno.

5. Ker po novem brambnem zakonu odpadejo za učiteljstvo ugodnosti § 32. sedanje vojne postavbe, se naproša Zveza, naj posreduje na merodajnih mestih, da se bo ljudskošolskemu učit. štelu prostovoljno vojaško leto v službeno dobo.

6. Stalno nameščenje okr. šol. nadzornikov se smatra skrajno škodljivim modernemu naprednemu razvoju ljudske šolstva ter naj Zveza in Zaveza postavita to točko na dnevni red svojih letošnjih obč. zborov. Opozorijo se naj napredni dež. poslanci avstr. jugoslovanskih dežel na

tozadevno debato in odklonitev vladne predloge v moravskem dežel. zboru.

Volitve: Odbor Zveze se je sestavil tako-le: 1. Josip Rajšp, Ormož, predsednik; 2. Ljud. Černej, Grize, namestnik; 3. Ivan Tomažič, Stara cesta, tajnik; 4. Adolf Rosina, Ormož, namestnik; 5. Anton Gnus, Dol, blagajnik; 6. Anton Ogorelc, Sv. Barbara, namestnik; 7. Franc Brinar, Gotovlje, 8. Avgustin Požegar, Žitečka vas, 9. Janko Knapič, Videm, odborniki.

V odbor „Lehrerbunda“ so izvoljeni tov. Požegar, Knapič in Slanc za delegate v „Lehrerbund“ so izvoljeni: 1. Grdišnik Armin — Celje; 2. Flerč Pavel — Sv. Stefan; 3. Klemenčič Jos. — Sv. Trojica; 4. Koropec Iv. — Šoštanj; 5. Ogorelc Ant. — Sv. Barbara; 6. Porekar Ant. — Hum; 7. Pulko Val. — Dobje; 8. Supan — Brežice; 9. Schell — Zreče; 10. Tomažič Ivan — Stara cesta; 11. Vrečko — Slov. Gradec; 12. Kurbus Tomo — Slivnica; 13. Gnus Ant. — Dol.

Delegatom za Zavezino skupščino v Celju so bili določeni Ant. Sivka, Ljud. Schreiner, Sv. Jurij in Burdian Iv. — Smartno.

Ze koncem volitev je večina delegatov zbežala iskat tolažbe za prazen želedec, ker minula je že 3. ura popoldne.

V odborovi seji se je vršilo konstituiranje in so se izvolili v obrambni odsek tov. Brinar, Černej in Požegar. Sklenilo se je naprositi urednika „Učit. Tovariša“, da zahteva od piscev člankov, za katere on sam ne prevzame odgovornosti, podpis.

Občni zbor je pričel šele proti 5. uri popoldne. V pozdravnem govoru izražajo tov. predsednik veselje na lepem obisku, omenja hude čase, ki so prišli nad šolo in učiteljstvo ter poudarja, da še nismo izgubili poguma za nadaljno delo in upa na boljše čase. Zatem pozdravi navzoče goste g. dr. Jurtelo, dr. Brumna, dr. Šalamuna in zastopnika akadem. mladine gg. Tašnerja in Šamenjaka. Brzojavno je pozdravil Zvezo g. dr. Kukovec.

Po pozdravih je poročal predsednik o važnejših sklepih delegacijskega zborovanja ter podal besedo tov. Kvedru, ki je jako temeljito in zanimivo obravnaval temo: „Ali je egoizem vzgojni princip?“ Na občo željo je tov. Kveder obljubil, da objavi to razpravo v „Popotniku“.

Za tem je dal predsednik na razgovor resolucijo: „Obrčamo se na vlado, na deželne in državne poslane brez razlike strank, da smatrajo uravnavo učiteljskih plač za nujno zadevo, sicer pade vsa odgovornost za propadanje našega šolstva nanje.“ Po daljši, živahni debati je bila resolucija soglasno sprejeta.

Tovariš predsednik se zahvali navzočim za lep obisk, Ptuj, učit. društvu za priprave in Čitalnici za prepustitev prostorov v Narodnem domu ter zaključil občni zbor. Tov. Brinar se zahvali odboru in predsedniku za trudapolno delovanje. Koncert je zaradi ovir odpadel, vršila pa se je prosta zabava pri Zupančiču.

Deška mešč. šola v Ljubljani je nujno potrebna.

Sestavil obč. svetnik tov. Jakob Dimnik.

1. Kdo je prvi izprožil to misel.

Vprašanje o ustanovitvi deške meščanske šole za mesto Ljubljana se vleče že štirinajst let, in sicer od leta 1898. Izprožil je prvi to misel tedanji okrajni in sedanji deželni šolski nadzornik Frančišek Levec, in sicer ob priliki, ko je v imenu c. kr. mestnega šolskega sveta sestavil stavbni program za III. mestno deško šolo. C. kr. mestni šolski svet je prvič razpravljal o tem vprašanju pri seji dne 20. maja leta 1905. Pri tej seji je poročal okrajni šolski nadzornik A. Maier o prenosni II. mestne deške ljudske šole v petrazredno ljudsko in trirazredno meščansko deško šolo.

2. Učni načrt.

Z ozirom na razpis c. kr. deželne šolskega sveta z dne 23. marca 1905, št. 1048, predlaga g. nadzornik učni načrt za trirazredno deško meščansko šolo. Ta učni načrt je predložil c. kr. mestni šolski svet posebni konferenci, ki se je vršila dne 9. junija 1905, v posvetovanje in odobrenje. Člani te konference so bili: c. kr. dež. šolski nadzornik Fr. Levec; ravnatelj A. Črnivec; okrajni šolski nadzornik A. Maier; šolski vodja Fr. Gabršček; tajnik trgovske in obrtne zbornice dr. V. Murnik; učitelja z izpitom za meščanske šole Ivan Bernot in Jos. Bezlaž.

Na podlagi poročila in debate se je sprejel učni načrt, ki je prirejen za splošne potrebe navadnega praktičnega življenja s primernim ozirom na potrebe obrtnega stanu. Na podlagi tega učnega načrta bo meščanska šola obenem posredovala izobraženost, ki je potrebna za obisk učiteljske in onih strokovnih šol, za katere je treba priprave v meščanski šoli.